

De Puzzel van Waspik

Puzzelstuk 8: Mono-mestvergister

09-01-2026

Thema	Lokale duurzame energieopwekking
Wat gebeurt er?	Verkenning van een centrale mono-mestvergister ¹
Wat houdt het in?	Vergisten van dagverse mest tot groen gas ² en renure ³
Wat levert het op?	Groen gas, emissiereductie en flexibiliteit ⁴ in het energiesysteem
Status	Verkenningsfase
Met welke projecten uit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2024–2027 hangt dit puzzelstuk samen?	3, 5, 9 en 25
Tijdspad	2023–heden; mogelijke vervolgstappen vanaf 2026
Rol gemeente	Faciliteren in vooronderzoek, beleidsmatige inpassing en toetsing randvoorwaarden
Rol WEN	Verbinding met de dorpsenergieopgave en ondersteuning richting agrariërs

Wat houdt dit puzzelstuk in?

Een mono-mestvergister zet dierlijke mest om in biogas, dat wordt opgewerkt tot groen gas van aardgaskwaliteit. Dit gas kan worden toegevoegd aan het bestaande gasnet of lokaal worden benut. Door te werken met dagverse mest wordt de methaan- en ammoniakuitstoot beperkt en de gasopbrengst vergroot.

Het digestaat dat overblijft kan, na aanvullende bewerking, worden ingezet als kunstmestvervanger (renure). Dit draagt bij aan een meer circulaire landbouw en vermindert de afhankelijkheid van kunstmest. Onderzoek van Wageningen University & Research beschrijft de kansen en randvoorwaarden.⁵

Groen Gas kan daarnaast worden ingezet binnen hybride warmtesystemen⁶ en vormt daarmee een flexibele schakel binnen het toekomstige energiesysteem

De aanwezigheid van meerdere melkveehouderijen in en rond Waspik biedt een reële basis voor dit concept. Binnen de warmtetransitie⁷ kan groen gas een rol spelen voor

¹ Installatie die dierlijke mest omzet in biogas.

² Duurzaam geproduceerd gas dat aardgas kan vervangen.

³ Bewerkt digestaat dat kunstmest kan vervangen.

⁴ Het vermogen om energiegebruik in tijd te verschuiven.

⁵ <https://edepot.wur.nl/700357>

⁶ Warmtepomp die samenwerkt met een cv-ketel.

⁷ De overstap van aardgas naar duurzame warmte.

situaties waarin volledig elektrisch verwarmen niet direct haalbaar is, bijvoorbeeld als onderdeel van hybride oplossingen.

De focus ligt nadrukkelijk op een centrale voorziening, omdat dit schaalvoordelen biedt ten opzichte van individuele erfvergisting en betere mogelijkheden geeft voor professionele organisatie en beheer.

Rolverdeling

De gemeente zorgt voor de beleidsmatige inbedding van dit concept binnen de bredere energie- en warmtetransitie, faciliteert het proces waar nodig en toetst de ruimtelijke en milieukundige randvoorwaarden. Daarbij bewaakt de gemeente de samenhang met andere ontwikkelingen in het gebied en met geldende wet- en regelgeving.

WEN⁸ vervult een inhoudelijk en verbindend rol door de mogelijke rol van groen gas te duiden binnen de dorpsenergieopgave. Daarnaast ondersteunt WEN de dialoog met betrokken agrariërs en andere partijen om gezamenlijk te verkennen hoe een mono-mestvergister op een zorgvuldige en passende manier kan bijdragen aan het toekomstige energiesysteem van Waspik.

Ontwikkelingen en verkenningen (2023–2025)

Binnen het programma SIE2 is tussen 2023 en 2025 gewerkt aan het verkennen van de mogelijkheden van mono-mestvergisting in en rond Waspik. Daarbij is gekeken naar beschikbare meststromen, technische haalbaarheid en interesse onder melkveehouders.

In deze periode is duidelijk geworden dat individuele erfvergisting voor veel bedrijven financieel en praktisch complex is. Dit heeft geleid tot een verkenning van een centrale mono-mestvergister, waarbij meerdere bedrijven kunnen aansluiten.

Ter duiding van dit onderwerp is onder meer een onderzoek gedaan door ZLTO⁹ die staat in de presentatie *Groen Gas Waspik*¹⁰, waarin de werking van mestvergisting, de rol van groen gas in de energietransitie en de mogelijke betekenis voor Waspik zijn toegelicht.

Rolverdeling

De gemeente ondersteunt deze verkenning en bewaakt daarbij de samenhang met het gemeentelijke energie- en klimaatbeleid. Zij zorgt ervoor dat de uitkomsten van de verkenning passen binnen de bredere beleidskaders en dat mogelijke vervolgstappen aansluiten op andere onderdelen van de energietransitie in Waspik.

WEN levert inhoudelijke duiding vanuit het perspectief van de lokale energieopgave en draagt bij aan het delen van kennis met leden en andere geïnteresseerden. Daarmee helpt WEN om het onderwerp groen gas en mono-mestvergisting beter te positioneren binnen het bredere verhaal van de energietransitie in en rond Waspik.

⁸ Lokale energiecoöperatie van en voor inwoners en ondernemers die zich inzet voor energiebesparing en duurzame energie in Waspik. ([Link](#))

⁹ Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie; belangenbehartiger en kennispartner voor agrariërs. ([Link](#))

¹⁰ [Presentatie groen gas waspik 17 juni van ZLTO](#)

Organisatie en samenwerking

Een centrale mono-mestvergister vraagt om samenwerking tussen agrariërs. De clustering van melkveehouderijen in de regio biedt kansen, maar stelt ook eisen aan organisatie en governance¹¹ omdat het niet over een mestvergister gaat van een individuele agrariër.

Belangrijke aandachtspunten zijn duidelijke afspraken over eigenaarschap en verantwoordelijkheden, een passende organisatievorm, transparante communicatie richting de omgeving en zorgvuldig omgaan met participatie¹² en draagvlak.

Rolverdeling

De gemeente biedt duidelijkheid over de ruimtelijke en milieukaders waarbinnen een centrale mono-mestvergister kan worden ontwikkeld en ondersteunt het proces waar nodig, met oog voor zorgvuldige besluitvorming en belangenafweging. Daarbij bewaakt zij dat het initiatief past binnen de geldende beleidskaders en wettelijke randvoorwaarden.

WEN ondersteunt de communicatie rondom het initiatief en helpt om de ontwikkeling van een centrale mono-mestvergister te duiden en te positioneren binnen de bredere dorpsenergiecontext van Waspik.

Koppeling met Energiesysteem en Warmtetransitie

De warmtevraag in Waspik vraagt om een mix van oplossingen. Groen gas kan daarin een rol spelen als aanvullende warmtebron, met name voor woningen en functies die niet direct volledig elektrisch kunnen worden verduurzaamd.

De mono-mestvergister wordt daarom niet gezien als een losstaand project, maar als onderdeel van het bredere energiesysteem van Waspik en de keuzes die worden gemaakt in de warmtetransitie.

Voor vervolgstappen zijn er aandachtspunten op het gebied van vergunningen en milieunormen, logistiek van mestaanvoer, veranderende landbouwregelgeving en draagvlak bij agrariërs en omgeving. Vroegtijdige duidelijkheid over proces en verwachtingen is essentieel om realistische keuzes te kunnen maken.

Rolverdeling

De gemeente verbindt dit initiatief met het Warmteprogramma¹³ en andere relevante beleidskaders, zodat de mogelijke inzet van groen gas wordt beoordeeld in samenhang met de bredere keuzes binnen de warmtetransitie en het energiesysteem van Waspik.

¹¹ Afspraken over organisatie, zeggenschap en besluitvorming.

¹² Het betrekken van inwoners bij plannen en besluiten.

¹³ Beleidsdocument waarin staat hoe de gemeente de gebieden stap voor stap laat overstappen op duurzame warmte. Deze is nog in ontwikkeling. ([Link](#))

Hiermee wordt geborgd dat vervolgstappen passen binnen de strategische koers en randvoorwaarden van de gemeente.

WEN signaleert koppelkansen met andere energie-initiatieven in het dorp en draagt bij aan het leggen van verbindingen binnen de bredere dorpsenergieopgave, zodat de rol van groen gas logisch wordt ingepast in het totaalbeeld.

Doorkijk naar 2026

Voor vervolgstappen zijn er aandachtspunten op het gebied van vergunningen en milieunormen, logistiek van mestaanvoer, veranderende landbouwregelgeving en draagvlak bij agrariërs en omgeving. Vroegtijdige duidelijkheid over proces en verwachtingen is essentieel om realistische keuzes te kunnen maken.

In 2026 wordt, samen met ZLTO, een verdiepend traject uitgevoerd. Daarbij wordt gekeken naar het draagvlak onder agrariërs, de technische en economische haalbaarheid en een passende organisatievorm.

De uitkomsten worden in samenhang beschouwd met andere lopende trajecten, zoals de ontwikkeling van de energiegemeenschap¹⁴ Waspik en het onderzoek naar het toekomstige energiesysteem van Scharlo–Maasoever. Alleen bij voldoende animo en haalbaarheid wordt een volgende fase gestart.

Rolverdeling

De gemeente voert de procesregie in het verdiepende traject en bewaakt daarbij de samenhang met andere beleids- en uitvoeringssporen binnen de energietransitie. Zij zorgt ervoor dat de verkenning integraal wordt beoordeeld en dat de uitkomsten worden betrokken bij bredere keuzes en ontwikkelingen binnen het energiesysteem van Waspik.

WEN blijft vanuit de dorpsenergieopgave betrokken bij het traject en ondersteunt de kennisdeling en communicatie richting betrokken partijen en geïnteresseerden.

Daarmee draagt WEN bij aan een zorgvuldig proces en een goed geïnformeerde afweging over eventuele vervolgstappen.

¹⁴ Samenwerking waarin inwoners en bedrijven gezamenlijk energie opwekken, gebruiken of delen. [\(Link\)](#)